

ΑΝΩΤΑΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΚΥΠΡΟΥ
ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑ ΔΥΝΑΜΕΙ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 9(2)(Γ) ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ 33/64

(Αίτηση Αρ. 2/2024)

18 Απριλίου, 2024

[Α.Ρ. ΛΙΑΤΣΟΣ Π., Τ.Θ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, Τ. ΨΑΡΑ-ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ,
Δ. ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ, ΣΤ. ΧΑΤΖΗΓΙΑΝΝΗ, Τ. ΚΑΡΑΚΑΝΝΑ,
Η. ΓΕΩΡΓΙΟΥ, Μ. ΚΑΛΛΙΓΕΡΟΥ, Δ/ΣΤΕΣ]

ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 9(2)(γ) ΤΟΥ ΠΕΡΙ ΑΠΟΝΟΜΗΣ ΤΗΣ
ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ (ΠΟΙΚΙΛΑΙ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ) ΝΟΜΟΥ ΤΟΥ 1964-2022
(Ν.33/1964)

ΚΑΙ

ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΟΝ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΑΝΩΤΑΤΟΥ
ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΔΙΑΔΙΚΑΣΤΙΚΟ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ ΤΟΥ
2023 (ΑΡ. 2), ΚΑΙ ΩΣ ΕΧΕΙ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΘΕΙ,

ΚΑΙ

ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΑΙΤΗΣΗ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ ΤΗΣ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΕΣΗΣ ΚΑΤΑ ΑΠΟΦΑΣΗΣ
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΑΡ. 35/2019 ΜΕΤΑΞΥ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, ΜΕΣΩ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΦΥΣΙΚΩΝ
ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΕΦΕΣΕΙΟΥΣΑΣ ΚΑΙ ΛΙΑΣ ΜΑΡΙΑΣ
ΑΝΔΡΕΑ ΦΙΛΙΑΣΤΙΔΗ, ΕΦΕΣΙΒΛΗΤΗΣ,

ΚΑΙ

ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΕΦΕΤΕΙΟΥ ΣΤΗΝ ΕΦΕΣΗ
ΚΑΤΑ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΑΡ. 35/2019, Η

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑΣ 8.12.2023

Αίτηση για Χορήγηση Άδειας

Θ. Πιπερή-Χριστοδούλου (κα), Δικηγόρος της Δημοκρατίας Α' μαζί με
Τ. Ιακωβίδου (κα), Δικηγόρο της Δημοκρατίας, για τον Γενικό
Εισαγγελέα της Δημοκρατίας, για τον Αιτητή

Μ. Δειλινός, για Δειλινός & Συνεργάτες Δ.Ε.Π.Ε., για το
Ενδιαφερόμενο Μέρος

.....

Α. Ρ. ΛΙΑΤΣΟΣ, Π: Η απόφαση του Δικαστηρίου είναι ομόφωνη
και θα δοθεί από την Δ. Σωκράτους, Δ.

Α Π Ο Φ Α Σ Η

Δ. ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ, Δ.: Το **'Άρθρο 7(1)** του **περί Αναγκαστικής
Απαλλοτριώσεως Νόμου, Ν. 15/1962** (όπως τροποποιήθηκε) (ο
Νόμος), αποτέλεσε το αντικείμενο εξέτασης στην απόφαση του
Εφετείου **Κυπριακή Δημοκρατία μέσω Υπουργείου Γεωργίας,
Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος ν. Λίας Μαρίας Ανδρέα**

Φιλιαστίδη, ΕΔΔ Αρ. 35/2011, ημερ. 8/12/2023. Το εν λόγω άρθρο διαλαμβάνει:

«7.-(1) Καθ' οιουδήποτε χρόνου μετά την δημοσίευσιν γνωστοποίησεως απαλλοτριώσεως και προ της πληρωμής ή καταθέσεως της αποζημιώσεως ως προβλέπεται εν τω παρόντι Νόμω, η απαλλοτριούσα αρχή δύναται διά διατάγματος δημοσιευομένου εν τη επισήμω εφημερίδι της Δημοκρατίας, ν' ανακαλέση την τοιαύτην γνωστοποίησιν και παν δημοσιευθέν σχετικόν διάταγμα, είτε γενικώς είτε ειδικώς αναφορικώς προς την εν τούτω αναφερομένην ιδιοκτησίαν ή μέρος ιδιοκτησίας· επί τούτω η επομένη της τοιαύτης γνωστοποίησεως ή διατάγματος απαλλοτριώσεως διαδικασία ατονεί, και η απαλλοτριώσις λογίζεται ως εγκαταλειφθείσα είτε γενικώς είτε αναλόγως της περιπτώσεως, αναφορικώς προς την τοιαύτην ειδικήν ιδιοκτησίαν ή μέρος ιδιοκτησίας.»

Με την κρινόμενη Αίτηση προς παροχή άδειας δυνάμει του **'Αρθρου 9(2)(γ) του περί Απονομής της Δικαιοσύνης (Ποικίλαι**

Διατάξεις) Νόμου του 1964, Ν. 33/64, ο Αιτητής επικαλείται ότι, με την εκδοθείσα ως άνω απόφαση του Εφετείου (στο εξής Απόφαση **Φιλιασιδίη**) προκύπτουν νομικά θέματα «... τα οποία συναρτώνται με τη διαφοροποίηση της πάγιας νομολογίας ή με την ανάγκη ορθής ερμηνείας πρωτογενούς ουσιαστικής νομοθετικής διατάξεως ή με μείζον ζήτημα δημοσίου συμφέροντος ή γενικής δημόσιας σημασίας ή με ζήτημα συνοχής του δικαίου επί συγκρουόμενων ή αντιφατικών αποφάσεων του Εφετείου, κατά την υπ' αυτού ενασκούμενη αναθεωρητική δικαιοδοσία, και επί των οποίων χρειάζεται παραπομπή στο Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο».

Νομικά θέματα, τα οποία, κατά την επ' ακροατηρίω συζήτηση, περιορίστηκαν στη διαφοροποίηση πάγιας Νομολογίας, η οποία, κατ' επέκταση, οδήγησε σε λανθασμένη ερμηνεία του **άρθρου 7(1) του Νόμου**.

Τα γεγονότα της υπόθεσης, όπως αναντίλεκτα προκύπτουν από την απόφαση του Εφετείου, και όσα απαιτούνται για διαμόρφωση της κρίσης για το υπό συζήτηση θέμα, ακολουθούν:

Η Κυπριακή Δημοκρατία, Εφεσείουσα, εξέδωσε, στις 25.7.2014, διάταγμα ανάκλησης του διατάγματος απαλλοτρίωσης ακινήτου της Καθ' ης η Αίτηση / Εφεσίβλητης, το οποίο βρίσκεται στην περιοχή Καμάρων του Δήμου Λάρνακος.

Το ανακληθέν διάταγμα απαλλοτρίωσης είχε δημοσιευτεί στις 6.12.2002. Η απαλλοτρίωση των ακινήτων, μεταξύ των οποίων και εκείνο της Εφεσίβλητης/ΕΜ, κρίθηκε αναγκαία για σκοπούς δημόσιας ωφέλειας, ήτοι για προστασία των εκεί υφιστάμενων οικοτόπων και οικοσυστημάτων.

Ακολούθησε, στις 21.3.2003, η δημοσίευση του Αναθεωρημένου Τοπικού Σχεδίου Λάρνακας, το οποίο ενέταξε το τεμάχιο στη Ζώνη Προστασίας της Αλυκής Λάρνακας, με χαμηλότερο συντελεστή δόμησης.

Η Εφεσίβλητη/ΕΜ δεν αποδέχθηκε το προσφερθέν, από την Αιτήτρια, ποσό αποζημίωσης και καταχώρησε Παραπομπή (3/2009) στο Επαρχιακό Δικαστήριο Λάρνακας για καθορισμό της αποζημίωσης, η οποία εκκρεμούσε προς εκδίκαση κατά τον επίδικο

χρόνο. Εναντίον της απόφασης για ανάκληση του διατάγματος απαλλοτριώσης, ασκήθηκε προσφυγή, η οποία είχε επιτυχή κατάληξη.

Το πρωτόδικο Δικαστήριο έκρινε, καθοδηγούμενο από τον λόγο της **Γεώργιος Ηρακλείδης, διαχειριστής της περιουσίας της αποβιωσάσης Σοφίας Γεωργιάδη και άλλοι ν. Κυπριακής Δημοκρατίας και Άλλων (2002) 3 Α.Α.Δ. 518**, πως η επίδικη ανάκληση «αποσκοπούσε, σαφώς, αποκλειστικά και μόνο στην καταστρατήγηση της δικαστικής διαδικασίας Παραπομπής για την επιδίκαση αποζημίωσης στην ιδιοκτήτρια του τεμαχίου αιτήτρια και κανέναν άλλο σκοπό και, ως εκ τούτου, συνιστά κατάχρηση εξουσίας». Αποφάσισε, επίσης, ότι «... έγινε αποκλειστικά για το οικονομικό συμφέρον της απαλλοτριούσας αρχής και ενάντια στις αρχές της χρηστής διοίκησης και καλής πίστης...».

Το Εφετείο, στο οποίο οδηγήθηκε η πρωτόδικη απόφαση, μετά από την έφεση που άσκησε ο Αιτητής, επικύρωσε (κατά πλειοψηφία) την πρωτόδικη κρίση, επικαλούμενο την **Ηρακλείδης** και τα λεχθέντα στην **Κυριακίδης ν. Κυπριακής Δημοκρατίας, Α.Ε. αρ.**

239/2012, ημερ. 24.10.2018, και επισήμανε ότι επιτρέπεται η ανάκληση οποτεδήποτε πριν από την πληρωμή ή την κατάθεση της αποζημίωσης, όπως προνοείται σαφώς στο άρθρο 7(1) του περί Αναγκαστικής Απαλλοτριώσεως Νόμου του 1962 (Ν. 15/1962). Πλην όμως, η ανάκληση δεν μπορεί να εκδηλώνεται ως απόλυτη έκφραση αυθαίρετης βούλησης, αλλά, σύμφωνα με τις αρχές που καθιερώθηκαν στη Νομολογία και οι οποίες, όπως κρίθηκε στην **Ηρακλείδης**, είχαν παραβιαστεί, αφού η ανάκληση έγινε με μεγάλη καθυστέρηση και για το οικονομικό συμφέρον της απαλλοτριούσας αρχής.

Έρεισμα της Αίτησης αποτελεί το άρθρο **9(2)(γ) του περί Απονομής της Δικαιοσύνης (Ποικίλαι Διατάξεις) Νόμου του 1964, Ν. 33/64**, το οποίο παρέχει στον Αιτητή το δικαίωμα να επικαλείται την τριτοβάθμια δικαιοδοσία του Ανωτάτου Συνταγματικού Δικαστηρίου, προνοώντας πως:

«9(2) Από την 1^η Ιουλίου, 2023, το Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο

(γ) αποφασίζει σε τρίτο και τελευταίο βαθμό βάσει αίτησης, η οποία υποβάλλεται από τον Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας ή οιοδήποτε των διαδίκων, κατόπιν αδείας παραχωρουμένης υπό του ιδίου και κατόπιν προηγηθείσας διαδικασίας αναθεωρητικής εφέσεως επί νομικών θεμάτων προκύπτοντων την απόφαση του Εφετείου, τα οποία συναρτώνται με τη διαφοροποίηση πάγιας νομολογίας ή με την ανάγκη ορθής ερμηνείας, είτε πρωτογενούς είτε δευτερογενούς ουσιαστικής νομοθετικής διατάξεως, ή με μείζον ζήτημα δημοσίου συμφέροντος ή γενικής δημόσιας σημασίας ή με ζήτημα συνοχής του δικαίου επί συγκρουομένων ή αντιφατικών αποφάσεων του Εφετείου κατά την υπ' αυτού ενασκουμένη αναθεωρητική δικαιοδοσία:

Νοείται ότι, η συμφώνως των πιο πάνω, υποβαλλομένη αίτηση δέου να προσδιορίζει σαφώς τα προκύπτοντα από την απόφαση του Εφετείου νομικά θέματα, ως και τους πλήρεις λόγους και τα αναγκαία στοιχεία τα υποστηρίζοντα αυτήν, προκειμένου το Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο να αποφανθεί κατά πόσο θα παραχωρήσει ή όχι την απαιτούμενη άδεια:

Νοείται περαιτέρω ότι, σε τέτοια περίπτωση, η απόφαση του Εφετείου αντικαθίσταται από την απόφαση του Ανωτάτου Συνταγματικού Δικαστηρίου.»

Ενασχόληση με το εν λόγω άρθρο έγινε μεταξύ άλλων αποφάσεων στην Αίτηση αρ. 2/23, Αναφορικά με την Αίτηση της **Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς Κύπρου στην Ε.Δ.Δ. 04/19, ημερ. 31.1.2024**, όπου αναφέρθηκαν τα εξής:

«Για τους λόγους αυτούς, η δικαιοδοσία που παρέχεται από το πιο πάνω Άρθρο θα πρέπει να ασκείται με φειδώ και το πεδίο εφαρμογής του θα πρέπει να αντικρίζεται υπό το πρίσμα της εγγενούς ιδιότητας και της συνταγματικής αποστολής του Ανωτάτου Συνταγματικού Δικαστηρίου. Έργο του οποίου, εξ ορισμού, είναι ο καθορισμός και η διαμόρφωση αρχών δικαίου. Διαφορετική προσέγγιση θα οδηγούσε το Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο σε διολίσθηση, προσδίδοντάς του δικαιοδοσία τριτοβάθμιου δικαστηρίου προς έλεγχο των αποφάσεων Εφετείου, καλούμενο να κρίνει επί όλου του φάσματος τη δευτεροβάθμια απόφαση. Η παροχή άδειας στη βάση του προαναφερθέντος Άρθρου 9(2)(γ) δεν συναρτάται με το εσφαλμένο ή μη της υπό του Αναθεωρητικού Δικαστηρίου εκδοθείσας απόφασης. Ούτε και άπτεται του κατά πόσο το Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο εναρμονίζεται ή όχι με την κρίση του Εφετείου. Εξαρτάται αποκλειστικά και μόνο από τη συνδρομή των προϋποθέσεων του επίμαχου Άρθρου, αντικριζόμενου, ως ήδη λέχθηκε, υπό το πρίσμα της συνταγματικής υπόστασης του Ανωτάτου Συνταγματικού Δικαστηρίου.»

Όπως, στην αρχή της απόφασης, εκθέσαμε, το παράπονο του Αιτητή είναι η διαφοροποίηση του Εφετείου από πάγια Νομολογία και, συνεπώς, έχει το βάρος να καταδείξει, αφενός, την πάγια Νομολογία και, αφετέρου, πώς το Εφετείο απέκλινε από αυτήν.

Ο Αιτητής υποστήριξε πως η απόφαση του Εφετείου διαφοροποιείται από την πάγια Νομολογία, ήτοι **Περατικού v. Δημοκρατίας** και άλλες¹ η οποία καθόρισε πως η ανάκληση είναι εφικτή οποτεδήποτε πριν από την καταβολή της αποζημιώσεως. Παρά ταύτα, αποδέχεται ότι αυτή η πάγια Νομολογία επιτάσσει πως η ευχέρεια της διοίκησης διέπεται από τις αρχές της χρηστής διοίκησης.

1 Χριστίνα Περατικού v. Κυπριακή Δημοκρατία μέσω (1) Υπουργικού Συμβουλίου (2) Υπουργού Υγείας, ΕΔΔ αρ. 109/2016, ημερ. 25/9/2023, Μυριάνθη Νικόλα Μελά v. Κυπριακής Δημοκρατίας, μέσω (1) Υπουργού Συγκοινωνιών και Έργων (2) Υπουργικού Συμβουλίου, Α.Ε. αρ. 48/2015, ημερ. 1/12/2021, Άθως Παρισινός κ.α. v. Κυπριακής Δημοκρατίας, μέσω του Υπουργού Παιδείας και Πολιτισμού, Συνεκδ. Υπόθ. Αρ. 1781/12 και 1849/12, ημερ. 20/3/2015, Th. Flokkas Estates Ltd κ.α. v. Κοινοτικό Συμβούλιο Αγγλισίδων, Υπόθ. Αρ. 1444/2013, ημερ. 18/3/2015, Σόλων Χρ. Μάτσιος κ.α. v. Κυπριακής Δημοκρατίας δια (1) Υπουργού Εσωτερικών κ.α. Υπόθ. Αρ. 327/2010, ημερ. 27/9/2011, I & N Neocleous (Investments) Ltd v. Κυπριακή Δημοκρατία, μέσω (1) Υπουργού Συγκοινωνιών και Έργων κ.α., Υπόθ. Αρ. 1248/2013, ημερ. 1/2/2016

Κατά την ενώπιον μας ακροαματική διαδικασία επικαλέστηκε, και γύρω από αυτές περιεστράφη η επιχειρηματολογία του, τις πρόσφατες αποφάσεις του Ανωτάτου Συνταγματικού Δικαστηρίου, όπως η **Περατικού (ανωτέρω)** και η **Μ. Παράσχος κ.α. ν. Κυπριακής Δημοκρατίας, μέσω Υπουργικού Συμβουλίου κ.α. (ΕΔΔ 27/2018, ημερ. 25.1.2024)**, οι οποίες αποδέχτηκαν ότι η οικονομική κρίση και δυσπραγία του Κράτους τα έτη 2013-2014, αποτελεί παράγοντα αλλά και λόγο, ο οποίος εμπίπτει στις νομολογιακές αρχές που επιτρέπουν την ανάκληση διατάγματος απαλλοτριώσης, χωρίς αυτή να συνιστά κατάχρηση εξουσίας.

Αποτέλεσε, επίσης, τη θέση της ευπαιδευτης δικηγόρου της Δημοκρατίας, πως, ενώ το Εφετείο αναφέρθηκε στην **Περατικού (ανωτέρω)**, ωστόσο δεν την εφάρμοσε και δεν εξήγησε τον λόγο για τον οποίο τα περιστατικά της **Φιλιασιτίδης** δεν ενέπιπταν σε εκείνα της **Περατικού**. Κατέληξε στο συμπέρασμα πως τα γεγονότα ήταν τα ίδια και συνιστά «λάθος» η μη εφαρμογή τους. Όπως το έθεσε στην Αίτηση, με την απόφαση του Εφετείου «... επιχειρείται μία μη θεμελιωμένη και/ή αυθαίρετη διαίρεση της έννοιας της συνδρομής δημόσιας ωφέλειας, σε οικονομικό σκέλος και εκπλήρωση του σκοπού,

ως εάν να ήταν δυνατό οι δύο αυτές πτυχές να αποσυνδεθούν και/ή να απομονωθούν, παρόλο που η υλοποίηση ενός σκοπού δημόσιας ωφέλειας δεν δύναται να αποσυνδεθεί από την οικονομική ικανότητα του κράτους να τον πραγματοποιήσει και τις τυχόν έκτακτες συνθήκες που δημιουργούν ανατροπή των αρχικών δεδομένων – συνεκτιμώμενων πάντοτε και των αποζημιώσεων για απόκτηση της απαραίτητης γης για την υλοποίηση ενός έργου.»

Ο ευπαίδευτος συνήγορος του Ενδιαφερόμενου Μέρους, αντέτεινε πως δεν ικανοποιούνται λόγοι παραχώρησης άδειας και δεν προκύπτει να έχει γίνει οποιαδήποτε διαφοροποίηση της πάγιας νομολογίας από την απόφαση του Εφετείου.

Έχουμε, με τη δέουσα προσοχή, εξετάσει όσα οι ευπαίδευτοι συνήγοροι ανέπτυξαν προς ενίσχυση των θέσεων που προέβαλαν. Στο σύστημα του Κοινού Δικαίου, η αρχή της δεσμευτικότητας των δικαστικών αποφάσεων, ως μια από τις πηγές δικαίου, αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους πυλώνες και συναρτάται άμεσα με τη βεβαιότητα του δικαίου και την επικράτηση του Κράτους Δικαίου.

Όπως λέχθηκε στην **Γουότς κ.α. ν. Λαουρή κ.α. (2014) 1 Α.Α.Δ. 1401** «τα ευεργετήματα από τον βέβαιο και σαφή προσδιορισμό του δικαίου κρίνεται ότι αντισταθμίζουν τα μειονεκτήματα από πιθανές ατέλειες του δικαίου.»

Η καθιέρωση της αρχής του δεσμευτικού των δικαστικών αποφάσεων οφείλεται σε δύο κυρίως λόγους: (α) την πίστη ότι η βεβαιότητα για το δίκαιο συμβάλλει στη δημιουργία κοινωνικής αρμονίας και (β) στην κατοχύρωση της αρχής της ισότητας όλων των πολιτών έναντι του νόμου, που επιβάλλει την ομοιόμορφη μεταχείριση των προσώπων που βρίσκονται στην ίδια θέση. [**Γουότς κ.α. ν. Λαουρή κ.α. (ανωτέρω), Το Σύγγραμμα του Γ.Μ. Πική «Το Αγγλικό Κοινό Δίκαιο, Οι Κανόνες της Επιείκειας και η Εφαρμογή τους στην Κύπρο (1981)**. Δέστε επίσης την πρόσφατη απόφαση του Ανωτάτου Συνταγματικού Δικαστηρίου αναφορικά με την Αίτηση για παροχή άδειας, **Αρ. Αίτ. 10/23, ημερ. 19/3/2024**].

Σε όλες τις επικληθείσες, από τον Αιτητή, αποφάσεις αλλά και άλλες παλαιότερες αποφάσεις του Ανωτάτου Δικαστηρίου, τις οποίες

αυτές ακολούθησαν (δέστε **Κυριακίδης ν. Κυπριακής Δημοκρατίας, ΑΕ Αρ. 239/12, ημερ. 24.10.2018**) αναδεικνύεται η αρχή της ευχέρειας της Διοίκησης για ανάκληση διατάγματος απαλλοτρίωσης σε οποιοδήποτε χρονικό στάδιο, προτού καταβληθεί αποζημίωση, ακόμη και αν είχε επιτευχθεί συμβιβασμός ή εκδοθεί δικαστική απόφαση. Σε κάθε, όμως, περίπτωση, η διακριτική αυτή ευχέρεια πρέπει να καθοδηγείται από τις αρχές της χρηστής διοίκησης και της καλής πίστης, χωρίς η Διοίκηση να δρα κερδοσκοπικά. Η, με γενικότητα, διατύπωση του άρθρου 7(1) προσδίδει ευρεία διακριτική ευχέρεια στη Διοίκηση, χωρίς η άσκηση της να περιορίζεται σε στεγανά, πέραν των όσων αναφέρθηκαν και χωρίς να υπάρχει εξαντλητικός κατάλογος. Τα περιβάλλοντα, την εκάστοτε υπόθεση, ιδιαίτερα περιστατικά και γεγονότα είναι εκείνα που καθορίζουν τη διακριτική ευχέρεια της διοίκησης / απαλλοτριούσας αρχής, ούτως ώστε να κρίνεται σε κάθε περίπτωση εάν έχει υπερβεί τα όρια της χρηστής διοίκησης και της καλής πίστης ή εάν εμπίπτει στον ορισμό της αυθαίρετης βούλησης.

Στην **Χρ. Περαιτικού (ανωτέρω)**, η ανάκληση του διατάγματος απαλλοτρίωσης έγινε, αφού διαπιστώθηκε ότι τα οικονομικά του

Κράτους δεν επέτρεπαν την πραγμάτωση του σκοπού της απαλλοτριώσης, ήτοι την ανέγερση Κέντρου Υγείας. Επισημάνθηκε ότι, σε περίπτωση ύπαρξης νέων γεγονότων που διασαλεύουν το θεμέλιο της απαλλοτριώσης, η εμμονή της Διοίκησης στην απαλλοτριώση, χωρίς δυνατότητα πραγμάτωσης του σκοπού, θα δημιουργούσε κανόνα μη χρηστής διοίκησης.

Τονίστηκε, επίσης, πως «η δημόσια ωφέλεια», ως έννοια, δεν μπορεί να μην περιέχει τη δυνατότητα του Κράτους να κρίνει, αν είναι σε πραγματική θέση να εκτελέσει ένα έργο, και δεν συμβαίνει το ίδιο όταν διαγιγνώσκεται ότι το Κράτος δρα κερδοσκοπικά, οπότε και η επέμβαση του Δικαστηρίου είναι επιβεβλημένη.

Υπό αυτά τα δεδομένα, κρίθηκε πως η οικονομική αδυναμία του Κράτους, ως εγνωσμένη και ρητά επιβεβαιωμένη από τον φάκελο της Διοίκησης, ήταν λόγος που επέτρεπε την ανάκληση και αναιρούσε τον ισχυρισμό για καταχρηστικό χαρακτήρα της.

Στην **Μ. Παράσχος (ανωτέρω)**, η οποία εξεδόθη μετά την έκδοση της υπό συζήτηση Έφεσης, η ανάκληση του διατάγματος

απαλλοτριώσης πραγματοποιήθηκε σε διάστημα μικρότερο των δύο χρόνων από την έκδοση του διατάγματος απαλλοτριώσης. Κρίθηκε πως η εκπλήρωση της Ευρωπαϊκής υποχρέωσης της Δημοκρατίας για προστασία της βιοποικιλότητας της Λίμνης Παραλιμνίου, μπορούσε να εκπληρωθεί, είτε με απαλλοτριώση, είτε με την ένταξη στο Σχέδιο Natura 2000.

Κρίθηκε, επίσης, πως η ανάκληση, όπως ρητά αναφέρεται στο σχετικό διάταγμα, έγινε για σκοπούς δημόσιας ωφέλειας ή και δημοσίου συμφέροντος, στην έννοια του οποίου εμπίπτει η μεταβολή των πραγματικών και νομικών δεδομένων έναντι του χρονικού σημείου εκδόσεως της υπό ανάκληση διοικητικής πράξεως.

Η μεταβολή των οικονομικών δεδομένων του κρίσιμου έτους 2013-2014, προέκυπτε επίσης από τις επιστολές των αρμοδίων φορέων στις οποίες τονιζόταν η αδυναμία για καταβολή αποζημιώσεων.

Στην κρινόμενη περίπτωση, το Εφετείο, αφού κατέγραψε τα συμπεράσματα του, έκρινε πως *«εν προκειμένω, υπό τα περιστατικά της περίπτωσης **Περατικού** διαπιστώνεται καταχρηστική συμπεριφορά*

της διοίκησης...». Έλαβε υπόψη το διαρρέυσαν χρονικό διάστημα των δώδεκα ετών από τη δημοσίευση του διατάγματος απαλλοτριώσης, την αντίθεση του Τμήματος Περιβάλλοντος για την ανάκληση και ότι ο λόγος που οδηγήθηκε η Διοίκηση στην ανάκληση του Διατάγματος Απαλλοτριώσης ήταν το οικονομικό όφελος της απαλλοτριούσας αρχής, ήτοι η μη καταβολή του ποσού που διεκδικούσε η Καθ' ης η Αίτηση.

Στο συμπέρασμα αυτό οδηγήθηκε, το Εφετείο, από την επιστολή του Κτηματολογίου, ημερομηνίας 17.3.2014, στο οποίο, αφού καταγράφεται το γεγονός της καταχώρησης Παραπομπής εκ μέρους του Ενδιαφερόμενου Μέρους, επισημαίνεται πως *«ενόψει των πιο πάνω, έχοντας υπόψη το υπέρογκο ποσό αποζημίωσης, το οποίο διεκδικείται και του γεγονότος ότι δεν έχει εκδοθεί καμιά δικαστική απόφαση στο παρόν στάδιο, εισηγούμαι όπως εξεταστεί το ενδεχόμενο ανακλήσεως μέρους της απαλλοτριώσης, τουλάχιστον για το μέρος που έχει ενταχθεί στην Οικιστική Ζώνη Κα8 και που αυξάνει σημαντικά το ποσό της αποζημίωσης»*, καταλήγοντας πως *«το θέμα θεωρείται επείγου, καθότι, σε περίπτωση έκδοσης δικαστικής απόφασης, στα πλαίσια της παραπομπής, η ανάκληση δεν θα είναι δυνατή και οποιαδήποτε*

περαιτέρω καθυστέρηση αυξάνει το ποσό της αποζημίωσης, λόγω του ποσοστού επιτοκίου 9% που προστίθεται στο ποσό αποζημίωσης από την ημερομηνία γνωστοποίησης απαλλοτρίωσης».

Κατέγραψε, στην απόφαση του, το γεγονός της αποστολής επιστολής, ημερομηνίας 2/6/2014, την οποία, το Υπουργείο Εσωτερικών, απηύθυνε προς το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας σε απάντηση της ανωτέρω επιστολής του ημερομηνίας 26/5/2014, στην οποία αναφερόταν πως «... υπό τις παρούσες οικονομικές συνθήκες, μετά από δική σας εισήγηση, αλλά και με τη σύμφωνο γνώμη των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών, αποφασίστηκε η πλήρης ανάκληση της πιο πάνω απαλλοτρίωσης.».

Λαμβάνοντας υπόψη αυτά τα λεγόμενα, κατέληξε, το Εφετείο, ότι «... είναι δε ξεκάθαρη, από τις επιστολές του Τμήματος Περιβάλλοντος, η αντίθεση στην ανάκληση, για τους περιβαλλοντικούς λόγους που επεξηγούνται. Είναι, επίσης, ξεκάθαρο, με αναφορά στο υπέρογκο ποσό που διεκδικούσε η Εφεσίβλητη ως αποζημίωση (Επιστολή Κτηματολογίου, ημερ. 17/3/2014), ότι ο λόγος που οδήγησε σε ανάκληση είναι το οικονομικό όφελος της απαλλοτριούσας αρχής, ήτοι

η μη καταβολή του ποσού που διεκδικούσε η Εφεσίβλητη» και ότι «...όπως προκύπτει από την επιστολή του Υπουργού Εσωτερικών, ημερομηνίας 2/6/2014, η απόφαση για ανάκληση έγινε κατόπιν εισήγησης του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας, που είχε ως βάση της ανάκλησης το υπέρογκο ποσό αποζημίωσης.»

Τα γεγονότα της συγκεκριμένης περίπτωσης ήσαν αυτά που οδήγησαν στην έκδοση της απόφασης του Εφετείου, χωρίς αυτό να αναφέρει ή να εκφέρει κρίση για την ύπαρξη ή όχι οικονομικής δυσπραγίας και αδυναμίας καταβολής της αποζημίωσης, αφού κάτι τέτοιο δεν τέθηκε ενώπιόν του, ούτε προέκυπτε από τους διοικητικούς φακέλους και τις επιστολές των αρμοδίων φορέων, τουλάχιστον ευθέως. Τα ιδιαίτερα περιστατικά της κάθε υπόθεσης αποτελούν την ειδοποιό διαφορά, η οποία δικαιολογεί τη διαφοροποίησή της, χωρίς όμως να εξυπακούει σύγκρουση της με τις πάγιες καθιερωμένες αρχές. Και, στη συγκεκριμένη περίπτωση, το Εφετείο, και δεν εξετάζουμε την ορθότητα της κρίσης του, υπήγαγε τα συγκεκριμένα γεγονότα στη Νομολογία, εκτιμώντας ότι δεν καλύπτονται από την **Περατικού**, αλλά ομοιάζουν με εκείνα της **Ηρακλείδης**.

Εν κατακλείδι, κρίνουμε ότι δεν υπήρξε διαφοροποίηση πάγιας Νομολογίας, αλλά ιδιαίτερα, διαφορετικά περιστατικά και γεγονότα, τα οποία δεν αντιμάχονται αυτήν.

Η Αίτηση απορρίπτεται.

Επιδικάζονται έξοδα €4.000, πλέον ΦΠΑ (εάν υπάρχει), υπέρ του Ενδιαφερόμενου Μέρους και εναντίον του Αιτητή.

Α. Ρ. Λιάτσος, Π.

Τ. Θ. Οικονόμου, Δ.

Τ. Ψαρά-Μιλτιάδου, Δ.

Δ. Σωκράτους, Δ.

Στ. Χατζηγιάννη, Δ.

Τ. Καρακάννα, Δ.

Η. Γεωργίου, Δ.

Μ. Καλλιγέρου, Δ.

/μς